

Literárne informačné centrum

Projekt rozvoja a riadenia

Martin Gajdoš

Koncepcia činnosti

- Organizovanie a zabezpečovanie účasti SR na medzinárodných knižných veľtrhoch
- Propagáciu a prezentáciu slovenskej literatúry v zahraničí
- Vydávanie periodických publikácií - mesačníky
 - ✓ SLNIEČKO
 - ✓ KNIŽNÁ REVUE
- Vydávanie neperiodických publikácií
- Systematickú podporu prekladov slovenskej literatúry do iných jazykov
- Podporu zahraničných prekladateľov a slovakistov
- Spoluprácu so zahraničnými prekladateľskými organizáciami
- Tvorba textov a materiálov zameraných na prezentáciu slovenskej literatúry
- Prezentácia slovenskej literatúry a literárnych informácií na Internete prostredníctvom informačného systému LINDA (Literárna informačná databáza)
- Šírenie a podpora pôvodnej knižnej tvorby LIC

Môj krátky projekt rozvoja vychádza z výročnej správy LIC a nemá ambíciu byť o kompletnej prebudovaní organizácie nakoľko si myslím, že Literárne informačné centrum bolo za predchádzajúcej riaditeľky, pani Miroslavy Vallovej, v rámci možností celkom vhodne budované, zároveň je aj funkčné o čom dokazujú viaceré projekty ktoré fungujú, boli postupne spúšťané a to aj po jej odchode. Hlavná činnosť LIC sa sústreďuje najmä do dvoch oblastí: budovanie dokumentácie o súčasných procesoch prebiehajúcich v slovenskej literatúre, sprístupňovanie informácií o nich širokej slovenskej i zahraničnej verejnosti a prezentácia slovenskej literatúry v zahraničí, ktorá je súčasťou štátnej propagácie Slovenska v zahraničí. Prezentuje Slovensko ako kultúrne vyspelú modernú krajinu s bohatou históriou a literárnou tradíciou. Z hľadiska smerovania (alebo smeru hlasovania) by sa malo LIC aj naďalej koncentrovať na rozširovanie dokumentácie súčasného literárneho procesu - diela, autori, literárne udalosti, inštitúcie, médiá s dosahom na domáce prostredie i na zahraničie. Zároveň posilnenie prezentácie SR nielen na knižných veľtrhoch ale v spolupráci s inými štátnymi inštitúciami, napr. Slovakia Travel, prezentácia a propagácia literatúry aj na iných zahraničných veľtrhoch a podujatiach. V rámci domácej prezentácie postupne rozširovať spoluprácu s nezávislými kultúrnymi centrami po Slovensku na báze platformy Dni slovenskej literatúry.

Medzinárodné knižné veľtrhy

London Book Fair – slovenská expozícia býva realizovaná v prevedení ATYP, posledná výstava bola plánovaná na 14 m2 (!). Prítomnosť na londýnskom veľtrhu je považovaná za jednu z kľúčových v rámci organizovania účasti SR na medzinárodných knižných veľtrhoch, o čom svedčí každoročná bohatá účasť slovenských vydavateľov a tlačiarní. Ide o veľtrh, určený výlučne odborným návštevníkom z oblasti knižného trhu a kultúry.

Leipziger Buchmesse v Lipsku je veľtrhom festivalovej povahy. Každoročne sa ho zúčastní takmer 3000 vystavovateľov z viac ako 40 krajín sveta a návštevníci si môžu na výstavisku, ale aj v centre mesta vychutnať bohatý program. V pláne bolo realizovať národný stánok na väčšej ploche – 10 m² (!).

Salon du Livre Paris - v roku 2019 LIC zorganizovalo doteraz najväčšiu expozíciu v rámci čestného hostovania „Bratislava, pozvané mesto“ na tomto prestížnom knižnom veľtrhu. Tento najväčší francúzsky knižný festival ročne navštívi 200 tisíc ľudí. Doterajšia expozícia bývala do veľkosti rozlohy – 16 m² (!). Francúzski vydavatelia, ale aj bežní návštevníci prejavujú každoročne záujem o slovenské knihy, najmä o učebnice slovenčiny, prekladové slovníky, publikácie o Slovensku a po úspešnom čestnom hostovaní stúpol počet vydaných slovenských titulov vo francúzštine.

Bologna Children's Book – medzinárodný veľtrh detskej knihy v Bologni máva slovenská expozícia rozlohou 32 m² a je každoročne centrom mnohých tvorivých stretnutí s autormi a vydavateľmi, navštevovaný odborníkmi, umelcami, vydavateľskými profesionálmi i laickými priaznivcami slovenskej detskej literatúry a ilustrácie.

Svět knihy Praha - z dôvodu úsporných opatrení bola výstavná plocha zmenšená zo 60 m² na 42 m². Tento dôležitý stredoeurópsky knižný veľtrh stále nadobúda na význame, jednak svojim kultúrnym záberom, ale aj ako centrum stretnutí odborníkov v oblasti knižnej kultúry.

Frankfurter Buchmesse - je najväčším európskym knižným veľtrhom so zameraním na profesionálnu aj laickú verejnosť. Stánok na tomto knižnom podujatí v medzinárodnej hale máva rozlohou 48 m². Slovenský stánok každoročne navštívia početní zahraniční hostia, profesionáli z oblasti knižnej kultúry, ale aj laickí návštevníci a slovenskí vydavatelia, ktorí ho využívajú ako zázemie na svoje rokovania.

Ako je uvedené v popise hlavných veľtrhov, rozloha expozície je rôzna a hlavne v rámci niektorých veľtrhov, nezodpovedajúca poslaniu ktoré má LIC v činnosti. Prezentácia má byť na určitej spoločenskej úrovni, nielen preto aby bola. Navrhoval by som určitý štandard veľkosti plochy napr. o rozmere min 30m² na pravidelných účasťach, pri nepravidelných podľa daných možností ale tiež nie menej ako 12m². Expozícia by mala byť výsledkom propagácie nielen literatúry ale aj celej SR.

Rozdelenie podľa významu:

pravidelné účasti

- Bologna Children's Bookfair - Taliansko
- Frankfurter Buchmesse - Nemecko (Hesensko)
- Leipziger Buchmesse - Nemecko (Sasko)
- Livre Paris - Francúzsko
- London Book Fair - UK
- Svět knihy Praha - Česká republika / V4

nepravidelné / obmieňajúce

- Bokmässan Göteborg – Švédsko
- Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál – Maďarsko / V4
- BuchWien – Rakúsko / V4
- Foire du Livre Bruxelles – Belgicko
- Liber Madrid_Barcelona – Španielsko
- Targi Książki Krakow – Poľsko / V4
- Thessaloniki Book Fair – Grécko

iné

- Moscow Book Fair – международная ярмарка детской книги / Rusko
- Sajam Kniga Beograd – Srbsko
- Taipei Book Fair – Taiwan

Aktuálna výzva – účasť v rámci SK expozície na ExpoDubai2020, prezentácia literatúry (?)

Dlhodobá veľká výzva – účasť LIC / SK ako čestný hosť na Frankfurter Buchmesse

Prezentačná činnosť na území SR

Organizácia a spoluorganizácia podujatí propagujúcich autorov súčasnej slovenskej literatúry. Ako vyplýva z hlavného poslania LIC, usiluje sa kultúrnou verejnosť rozličnými formami informovať o kvalitnej súčasnej literatúre, tak umeleckej, ako aj odbornej literárnovednej.

Platforma Dni slovenskej literatúry

- Bratislavský knižný trh v Starej tržnici
LIC partner nového podujatia zameraného na propagáciu novej knižnej tvorby malých a stredných vydavateľstiev, celodenný kultúrny program,
- BRaK
LIC hlavný partner knižného festivalu
- Capalest
LIC pripravuje básnickú časť frankofónneho festivalu a autorské čítanie finalistov národnej ceny za poéziu Zlatá vlna
- LiKE
LIC spoluzakladateľ literárneho festivalu v Košiciach, podujatia zameraného na propagáciu novej knižnej tvorby malých a stredných vydavateľstiev
- Literárna Senica Laca Novomeského
workshopy porotcov so súťažiacimi vo všetkých kategóriách poézie a prózy
- Medziriadky
LIC podporuje literárnu súťaž zabezpečením jedného člena odbornej poroty alebo autora, ktorý vedie workshop s finalistami na letnej škole literatúry.
- Novotvar
LIC pravidelná participácia na medzinárodnom literárnom festivale

iné

- **Bibliotéka**
LIC spoločná expozícia a programové pódium so ZVKS
- **Kniha roka**
slávnostné vyhlásenie víťazov ankety Kniha roka, ktorú vyhlasuje Knižná revue, v priestore Knihy LIC na Námestí SNP

V uvedených projektoch navrhujem pokračovať v spolupráci ale napr. namiesto Bibliotéky (z dôvodu vysokých nákladov) by možno bolo vhodné zaujímať sa a rozšíriť pôsobenie o podobné literárne podujatia v malých nezávislých centrách po Slovensku, popr. navrhnúť spoluprácu už zabehnutým iným podujatiam napr. Žilinský literárny festival a pod.

Anketu „Kniha roka“ postupnými krokmi povýšiť na rešpektovanejšiu anketu

Edičná a vydavateľská činnosť

Vydávanie periodických publikácií (mesačníky)

Slniečko je najstarší literárno-umelecký mesačník pre žiakov základných škôl, vďaka svojej aktualizovanej obsahovej skladbe kvalitnými literárnymi textami klasických aj súčasných autorov podporuje rozvíjanie čitateľskej gramotnosti a formuje etické a estetické vedomie dieťaťa. Priestor dostávajú v časopise aj mladí talentovaní študenti z ateliéru ilustrácie VŠVU. Prvých päť čísel 75. ročníka vyšlo s novou hlavičkou grafického dizajnéra Ondreja Jóba, držiteľa ocenenia v kategórii Písmo Národnej ceny za dizajn 2020 a v inovovanej grafickej úprave Janky Bálik. V časopise sa už druhý rok používa digitalizované písmo Školské z dielne predchádzajúcej grafičky časopisu Martiny Figusch Rozinajovej a Jána Filípka, za ktoré získali uznanie Národnej ceny za dizajn 2020 v kategórii Spoločenský prínos. Redakcia vytvára digitálny archív časopisu na webovej stránke litcentrum.sk, kde čitatelia môžu nájsť postupne všetky ročníky Slniečka od jeho vzniku v roku 1927 až po súčasnosť.

- navrhujem rozšírenie databázy Základných škôl za účelom spolupráce, zároveň vzhľadom na vysokú kvalitu a spracovanie aj možné zvýšenie ceny výtlačku

Knižná revue časopis o nových knihách je zameraný na reflexiu slovenskej knižnej kultúry, prináša informácie o slovenskej knižnej produkcii bez žánrového obmedzenia s dôrazom na pôvodnú slovenskú tvorbu. Vychádza ako 40–stranový plnofarebný mesačník, okrem printovej verzie sú postupne všetky čísla časopisu dostupné na stránke www.litcentrum.sk vo forme pdf aj rozdelené na jednotlivé články (aktuality, komentáre, recenzie, rozhovory...). Časopis prináša najnovšie informácie o práve vydaných knihách na Slovensku (bibliografický záznam so stručnou anotáciou obsahu), čím zároveň naplňa databázu LINDA, ktorú spravuje LIC. V roku 2020 časopis vstúpil do jubilejného 30. ročníka v rámci ktorého prišiel aj kompletný redizajn mesačníka, s cieľom vytvoriť nové nezameniteľné a nápadité grafické riešenie, ktoré by na prvý pohľad vystihovalo poslanie mesačníka ako priateľského sprievodcu a zároveň garanta spoľahlivého hodnotového rebríčka v prostredí pestrej knižnej produkcie. Spolu s ním vznikol aj mailový Newsletter KR.

- vzhľadom na nový redizajn, kvalitné spracovanie a celkový obsah navrhujem úpravu ceny výtlačku

Vydávanie neperiodických publikácií

- viac sa „otvoriť“ verejnosti o náučno-populárnu literatúru
- nevydávať publikácie „za každú cenu“ len preto aby bola splnená edičná činnosť
- nevytvárať zbytočne veľké publikačné náklady pre sklad
- definovať si nový rozsah publikačnej činnosti

Podpora prekladov slovenskej literatúry do iných jazykov

Grantový systém SLOLIA

Hlavným cieľom dotačného systému je podporovať vydávanie prekladov slovenskej literatúry v zahraničí. O udeľovaní dotácii na jednotlivé prekladateľské projekty rozhodujú členovia Komisie SLOLIA - významní slovenskí spisovatelia a prekladatelia, ktorí zároveň svojou fundovanou prácou pomáhajú udržiavať vysoký štandard prekladov a ich realizácie v renomovaných svetových vydavateľstvách. S podporou dotačného systému bolo publikovaných od roku 1996 do súčasnosti v prekladoch vyše 860 slovenských knižných titulov v 33 cudzích jazykoch.

- jednoznačne pokračovať a hlavne výrazne navýšiť finančné prostriedky na uvedený grantový systém

Prekladateľské videozázpisníky a podcast

V čase pandémie bola spustená na YouTube kanáli „LIC Online“ séria prekladateľských videozázpisníkov, v ktorých prekladatelia zo slovenského do cudzích jazykov približujú svoje súčasné aktivity, ako aj pohľad do diania v ich krajine v týchto náročných časoch. Zároveň s tým bola vytvorená podcastová platforma, ktorá je rozvíjaná v dvoch líniách: nemeckej „Lit_cast Slowakei“ a anglickej „Lit_cast Slovakia“. Zmyslom tohto formátu je prinášať inšpiratívne rozhovory s autormi, prekladateľmi a inými aktérmi, spätými s pôvodnou slovenskou tvorbou, zahraničnému publiku. Spolu s rastúcim trendom počúvanosti ide o potvrdenie predpokladu, že živý podcastový formát môže napomôcť zvýšeniu prítomnosti slovenskej literatúry v cudzojazyčnom kultúrnom prostredí a podporiť snahy o jej intenzívnejšie prekladanie a vydávanie v zahraničí.

- pokračovať v uvedených činnostiach a väčšia propagácia na zahraničných veľtrhoch

Books from Slovakia

Ide o anglickú verziu web stránky LIC ktorej cieľovými užívateľmi sú predovšetkým zahraniční vydavatelia, slovakisti, slavisti, prekladatelia diel slovenských autorov do cudzích jazykov, novinári, odborná verejnosť. Systém je nastavený tak, že sa používa krátky biografický záznam, ktorý návštevníka stránky privíta a v prípade záujmu ho posunie ďalej, k obsiahlejšiemu CV autora.

Spracované sú aj profily vybraných prekladateľov a vybraných slovenských a zahraničných vydavateľstiev, slovenských inštitútov v zahraničí, prekladateľských domov, rezidencií atď, ako aj preklady vybraných článkov, rozhovorov, podcastov a správ z domovskej slovenskej stránky. Na propagáciu anglickej verzie webu vznikli aj samostatné sociálne siete, kde pridávame iba informácie v angličtine: Facebook aj Instagram s názvom Books from Slovakia.

- pokračovať v uvedených činnostiach, viac zvýrazniť na web stránke a väčšia propagácia na zahraničných veľtrhoch

Prezentácia slovenskej literatúry na internete

V súvislosti s redizajnom a inováciou webstránky bola prezentácia slovenskej literatúry na internete obohatená o nové nástroje propagácie autorov a ich diel. Boli spustené nové online prezentácie slovenskej literatúry: kanál na YouTube „LIC_online“, podcasty „LIT_cast“ a „LIC_oral history“ ako aj autorské zápisníky.

Databáza LINDA (Literárna informačná databáza)

V oblasti dokumentačnej činnosti LIC vytvára predovšetkým elektronickú databázu pod názvom LINDA, ktorá sa orientuje na tvorbu a sprístupňovanie informácií o súčasnej literatúre a dianí okolo nej. LIC systematicky pokračuje aj v aktualizovaní a rozširovaní elektronickej databázy. Súčasná databáza obsahuje viac ako 60 tisíc záznamov v členení: adresár, databáza diel, zoznam spisovateľov, podujatia, periodiká. O záujme verejnosti svedčí návštevnosť web stránky LIC za minulý rok si celkovo zobrazilo vyše 1,3 milióna užívateľov.

- Na technické zabezpečenie databázy LINDA a zlepšenie jej funkcií ale aj celkových „online“ aktivít je nevyhnutné obnoviť technické príslušenstvo a zariadenia tak aby sa mohli rozširovať funkcie databázy a zároveň kvalitne pripravovať online aktivity. Do budúca prepojenie webu LIC s inými významnými inštitúciami resp. prelinkovanie s univerzitami a knižnicami.

Výzvy a dotácie

Rezidencia Trojica Air

LIC spolu s mestom Banská Štiavnica a o.z. Literatúra ponúkajú mesačné rezidenčné pobyty v dĺžke jedného mesiaca prekladateľom slovenskej literatúry do cudzích jazykov TROJICA AIR (artist in residence). Prekladateľ má k dispozícii byt a pracovňu v centre Banskej Štiavnice na Trojičnom námestí s mesačným štipendiom vo výške 1000 eur. Pobyt je určený len pre prekladateľa (bez sprievodu).

Štipendijné pobyty pre zahraničných prekladateľov slovenskej literatúry

Na podporu šírenia a propagácie slovenskej literatúry v zahraničí poskytuje Slovenské centrum pre umelecký preklad (SCUP) v úzkej spolupráci s LF štipendiá zahraničným slovakistom zo všetkých krajín sveta - prekladateľom, literárnym vedcom, lingvistom, lexikológom, univerzitným pedagógom,

študentom slovenskej literatúry, teoretikom prekladu atď. Štipendium sa udeľuje na prekladateľské študijné pobyty (2-3 týždne) na základe predloženej žiadosti so zdôvodneným (študijným alebo prekladateľským) projektom. Spolupráca s obdobnými inštitúciami v zahraničí.

Vyšehradské literárne štipendium

Vyšehradské literárne štipendium je určené spisovateľom, básnikom, esejistom, literárnym kritikom, umeleckým prekladateľom či novinárom zo všetkých V4 krajín. Program je financovaný Medzinárodným vyšehradským fondom so sídlom v Bratislave. Vybraní uchádzači môžu získať štipendijný pobyt v Prahe, Krakove, Budapešti či Bratislave a to buď v kratšom jarnom (šesťtýždňovom), alebo dlhšom jesennom (trojmesačnom) termíne. Hlavným koordinátorom tohto medzinárodného projektu je poľská organizácia Villa Decius.

Krátkodobé rezidencie v KC Eleuzína

Kultúrne centrum Eleuzína je názov projektu kultúrneho centra v Banskej Štiavnici. Renesančný meštiansky dom v historickom centre mesta je priestorom pre prednášky, autorské čítania, diskusie, klubové kino či koncerty. Spolu s LIC vyhlasujú grantové výzvy na rezidenčné pobyty, ktoré sú určené pre spisovateľov, prekladateľov umeleckej literatúry zo slovenského jazyka, prekladateľov umeleckej literatúry do slovenského jazyka.

- Navrhujem pokračovať vo všetkých výzvach aj keď v prípade výziev v BS by bolo vhodné vzájomné prepojenie, osloviť a zapojiť do spolupráce aj LITA, autorskú spoločnosť

Literárne súťaže

Esej Jána Johanidesa je určená pre stredoškolákov. Stimuluje poznávanie života a tvorby popredného slovenského spisovateľa Jána Johanidesa a formuje schopnosť samostatného myslenia i interpretačného umenia v konfrontácii s textom. Slúžia na to vždy tri nové Johanidesove myšlienky, ktoré sú úvodným mottom k napísaniu eseje. Súťaže sa môže zúčastniť každý stredoškolák z územia Slovenska.

Cena Jána Johanidesa sa udeľuje v dvoch kategóriách: a) za najlepšie prozaické dielo a b) za najlepšie prozaické dielo mladého autora 33 do 35 rokov.

Cena René Anasoft litera gymnazistov podporuje čítanie stredoškolákov a má vzbudiť u nich záujem o knihy a zoznámiť ich s kvalitnou súčasnou literatúrou. Udeľujú ju študenti vybraných gymnázií raz ročne za najlepšie pôvodné slovenské prozaické literárne dielo. Cenu vyhlasujú LIC a Anasoft litera.

Kníhkupectvo

- výhľadovo v spolupráci s NOC a mestom BA, po rekonštrukcii Nám. SNP, úprava vonkajšieho priestoru pred kníhkupectvom
- dobrým propagačným a marketingovým nástrojom je aj výklad predajného priestoru Knihy LIC, menšia úprava vnútorného priestoru
- využitie výkladu pre LED panel za účelom propagácie
- využívanie FB, YT a IG

Marketing a LIC v médiách

- väčšia spolupráca s verejnoprávnou RTVS (TV)
- spoločne s RTVS organizovať podobné akcie akou bola „Bibliotéka v RTVS“
- samostatná TV relácia (napr. 15´) na :2 o literatúre/knihách, mesačník/2 týždenník
- pokračovať v online formátoch a na sietiach
- zopakovať formát tlačovej besedy začiatkom roka s pozvanými zástupcami
- pokračovať s informáciami pre printové aj elektronické médiá

Užívateľmi výsledkov činnosti LIC je všeobecne celá kultúrna verejnosť (záujemcovia o dejiny Slovenska a jeho literatúry, záujemcovia o novinky na knižnom trhu - čitatelia mesačníka Knižná revue, školská mládež - predplatitelia mesačníka Slniečko). V užšom zmysle sú užívateľmi osoby literárne zainteresované a pracujúce s literatúrou doma i v zahraničí - akademickí a vedeckovýskumní pracovníci, študenti, literárni historici a kritici, prekladatelia, slovakisti z celého sveta, vydavatelia slovenskí (účasť na veľtrhoch) i zahraniční (preklady slovenskej literatúry) a v neposlednom rade aj úradné miesta štátnej správy SR v oblasti kultúry, ktoré žiadajú od LIC expertízy, posudky a konzultácie, ako aj veľvyslanectvá SR a Slovenské inštitúty, vrátane organizácií a spolkov krajanov v zahraničí. LIC vystupuje aj ako partner k zahraničným kultúrnym inštitúciám a oficiálnym miestam, ktoré žiadajú o informácie z oblasti slovenskej literatúry.